

Υποθετικοί Λόγοι

Στα λατινικά υπάρχουν τρία είδη υποθετικών λόγων:

1^ο είδος: Υπόθεση: **si (nisi) + Οριστική οποιουδήποτε χρόνου** – Απόδοση: **Οποιαδήποτε έγκλιση = Ανοικτή υπόθεση**, χωρίς δηλαδή να δηλώνεται η αλήθεια της.

Ειδικότερα στο 1^ο είδος, μπορούμε να διακρίνουμε τον υποθετικό λόγο ανάλογα με τη χρονική του βαθμίδα, έτσι έχουμε:

Ανοικτή υπόθεση στο παρόν: **si (nisi) + Οριστ. Ενεστώτα – Οριστ. Ενεστώτα**

Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν: **si (nisi) + Οριστ. Παρακειμένου ή Παρατατικού – Οριστ. Παρακειμένου ή Παρατατικού**

Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον: **si (nisi) + Οριστ. Μέλλοντα – Οριστ. Μέλλοντα**

2^ο είδος: Υπόθεση: **si (nisi) + Υποτακτική ιστορικού χρόνου** – Απόδοση: **Υποτακτική ιστορικού χρόνου = Μη πραγματικό (ή απραγματοποίητο)**

Ειδικότερα:

α) **si (nisi) + Υποτ. Παρατατικού – Υποτ.**

Παρατατικού = Υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα στο παρόν

β) **si (nisi) + Υποτ. Υπερσυντελικού – Υποτ.**

Υπερσυντελικού = Υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα στο παρελθόν

3^ο είδος: Υπόθεση: **si (nisi) + Υποτακτική Ενεστώτα (αρκτικού χρόνου)** – Απόδοση: **Υποτακτική Ενεστώτα (αρκτικού χρόνου) = Υπόθεση δυνατή ή πιθανή.**

Υποθετικοί Λόγοι στα προς εξέταση κείμενα

Κείμενο 25

Neminem credideritis patriae consulturum esse, nisi vos ipsi patriae consulueritis. (Μην πιστέψετε πως θα ενδιαφερθεί κανείς για την πατρίδα, αν εσείς οι ίδιοι δε φροντίσετε για την πατρίδα)

Στην περίοδο αυτή έχουμε έναν **Πλάγιο Υποθετικό Λόγο:**

Υπόθεση: nisi consulueritis (Υποτ. Παρακειμένου)

Απόδοση: consulturum esse (Απαρέμφατο Μέλλοντα)

Με εξάρτηση από το ρήμα της κύριας πρότασης: credideritis (Υποτ. Παρακειμένου)

Σημείωση: Στον Πλάγιο Λόγο η Υποτακτική στις δευτερεύουσες προτάσεις αντιπροσωπεύει την αντίστοιχου χρόνου Οριστική ή απλό Μέλλοντα (:η Υποτακτική Ενεστώτα ή Παρατατικού) ή Συντελεσμένο Μέλλοντα (:η Υποτακτική Παρακειμένου ή Υπερσυντελικού)

Σε ευθύ λόγο, επομένως, ο Υποθετικός Λόγος θα είχε την εξής μορφή:

Υπόθεση: nisi consulueritis (Οριστική Συντελεσμένου Μέλλοντα)

Απόδοση: nemo consulet (Οριστική απλού Μέλλοντα)

Ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 1^ο είδος: Υπόθεση ανοικτή στο μέλλον

Μετατροπή του Υποθετικού Λόγου στα άλλα είδη:

Ανοικτή υπόθεση στο παρόν: nisi consulitis – nemo consulit (Ορ. Ενεστ.)

Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν: nisi consuluistis – nemo consuluit (Ορ. Πρκ.)

Μη πραγματικό στο παρόν: nisi consuleretis – nemo consuleret (Υποτ. Πρτ)

Μη πραγματικό στο παρελθόν: nisi consuluissetis – nemo consuluisset (Υπτ. Υπερ.)

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή: nisi consulatis – nemo consulat (Υπτ. Εν)

Κείμενο 30

Et si habet Asia suspicionem quandam luxuriae, Murenam

laudare debemus (Κι αν η Ασία έχει κάποια υποψία τρυφής, οφείλουμε να επαινέσουμε τον Μουρήνα)

Υπόθεση: si habet (Ορ. Ενεστώτα)

Απόδοση: debemus (Ορ. Ενεστώτα)

Ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 1^ο είδος: Υπόθεση ανοικτή στο παρόν

Μετατροπή του Υποθετικού Λόγου στα άλλα είδη:

Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν: si habuit – debuimus (Ορ. Πρκ)

Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον: si habebit – debebimus (Ορ. Μελ.)

Μη πραγματικό στο παρόν: si haberet – deberemus (Υπτ. Πρτ)

Μη πραγματικό στο παρελθόν: si habuisset – debuissimus (Υπτ. Υπερ)

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή: si habeat – debeamus (Υπτ. Ενεστ)

Κείμενο 32

quae iacerent in tenebris omnia, nisi litterarum lumen accederet

(όλα αυτά θα βρίσκονταν στο σκοτάδι, αν δεν τα συνόδευε το φως των γραμμάτων)

Υπόθεση: nisi accederet (Υποτ. Παρατατικού)

Απόδοση: iacerent (Υποτ. Παρατατικού)

Ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 2^ο είδος: Υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα (ή το απραγματοποίητο στο παρόν)

Μετατροπή του Υποθετικού Λόγου στα άλλα είδη:

Ανοικτή υπόθεση στο παρόν: nisi accedit – iacent (Ορ. Ενεστ.)

Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν: nisi accessit – iacuerunt (Ορ. Παρακ.)

Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον: nisi accedet – iacebunt (Ορ. Μελ.)

Μη πραγματικό στο παρελθόν: nisi accessisset – iacuissent (Υποτ. Υπερ.)

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή: nisi accedat – iaceant (Υποτ. Ενεστ.)

Κείμενο 34

praedones postes ianuae tamquam sanctum templum venerati sunt (οι ληστές προσκύνησαν τις παραστάδες της πόρτας σαν ιερό ναό)

Η φράση tamquam sanctum templum **ισοδυναμεί με παραβολική υποθετική πρόταση**: tamquam sanctum templum essent, στην οποία επομένως λανθάνει υποθετικός λόγος.

Υπόθεση: si sanctum templum essent (Υποτ. Παρατατικού)

Απόδοση: venerarentur (Υποτ. Παρατατικού)

Ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 2^ο είδος: Υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα στο παρόν (ή το απραγματοποίητο στο παρόν)

Κείμενο 37

In eum locum res deducta est, **ut, nisi qui deus vel casus aliqui subvenerit, salvi esse nequeamus** (τα πράγματα έχουν οδηγηθεί σε τέτοιο σημείο, ώστε, αν δε βοηθήσει κάποιος θεός είτε κάποιο τυχαίο περιστατικό, δεν μπορούμε να σωθούμε)

Στην περίοδο αυτή υπάρχει πλάγιος υποθετικός λόγος, με εξάρτηση από το ρήμα της κύριας πρότασης *deducta est*:

Υπόθεση: *nisi subvenerit* (Υποτ. Παρακειμένου)

Απόδοση: *ut nequeamus* (Υποτ. Ενεστώτα)

Σημείωση: Στον Πλάγιο Λόγο η Υποτακτική στις δευτερεύουσες προτάσεις αντιπροσωπεύει την αντίστοιχου χρόνου Οριστική ή απλό Μέλλοντα (:η Υποτακτική Ενεστώτα ή Παρατατικού) ή Συντελεσμένο Μέλλοντα (:η Υποτακτική Παρακειμένου ή Υπερσυντελικού)

Κατά τη μετατροπή στον ευθύ λόγο λαμβάνουμε υπόψη μας το γεγονός ότι το ρήμα *nequeo* είναι ελλειπτικό.

Υπόθεση: *nisi subvenerit* (Ορ. Συντ. Μέλλοντα)

Απόδοση: *nequimus* (Ορ. Ενεστώτα, που αναπληρώνει τον Μέλλοντα)

Έτσι, ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 1^ο είδος: Υπόθεση ανοικτή στο παρόν και το μέλλον

Κείμενο 42

si in hunc animadvertissem, crudeliter et regie id factum esse dicerent (αν τον είχα τιμωρήσει, θα έλεγαν ότι αυτό έγινε σκληρά και τυραννικά)

Υπόθεση: *si animadvertissem* (Υποτ. Υπερσυντελικού)

Απόδοση: *dicerent* (Υποτ. Παρατατικού)

Ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 2^ο είδος: Υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα (ή το απραγματοποίητο), με την υπόθεση να αναφέρεται στο παρελθόν και την απόδοση να αναφέρεται στο παρόν.

Μετατροπή του Υποθετικού Λόγου στα άλλα είδη:

Ανοικτή υπόθεση στο παρόν: *si animadverto – dicunt* (Ορ. Ενεστώτα)

Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν: *si animadverto – dixerunt* (Ορ. Παρακειμένου)

Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον: *si animadverto – dicent* (Ορ. Μέλλοντα)

Μη πραγματικό στο παρόν: *si animadverterem – dicerent* (Υποτ. Παρατατικού)

Μη πραγματικό στο παρελθόν: *si animadvertissem – dixissent* (Υποτ. Υπερσυντ.)

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή: *si animadvertam – dicant* (Υποτ. Ενεστώτα)

Nunc intellego, si iste in Manliana castra pervenerit, quo intendit, neminem tam stultum fore (τόρα καταλαβαίνω ότι, αν αυτός φτάσει στο στρατόπεδο του Μανλίου, όπου κατευθύνεται, δε θα είναι κανείς τόσο ανόητος)

Υπόθεση: *si pervenerit* (Υποτ. Παρακειμένου)

Απόδοση: *neminem fore* (Απαρέμφατο Μέλλοντα)

Ο υποθετικός λόγος είναι εξαρτημένος από το ρήμα της κύριας (*intellego*). Σε ευθύ λόγο η Υποτακτική Παρακειμένου θα μας δώσει Οριστική Συντ. Μέλλοντα και το Απαρέμφατο Μέλλοντα, Οριστική Μέλλοντα.

Οπότε, σε ευθύ λόγο ο υποθετικός λόγος θα είχε ως εξής:

Υπόθεση: *si pervenerit* (Ορ. Συντελεσμένου Μέλλοντα)

Απόδοση: *nemo erit* (Ορ. Μέλλοντα)

Έτσι, ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 1^ο είδος: Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον

[Ο υποθετικός λόγος μπορεί να χαρακτηριστεί σύνθετος, έχοντας και δεύτερη απόδοση, αν εννοήσουμε το *fore* ως συμπλήρωμα στη φράση *neminem tam improbum (fore)* (κανείς δε θα είναι τόσο αχρείος). Εφόσον και στις δύο αποδόσεις έχουμε το *fore*, όποια μετατροπή γίνεται στην πρώτη απόδοση, γίνεται η ίδια και στη δεύτερη.]

Μετατροπή του Υποθετικού Λόγου στα άλλα είδη:

Ανοικτή υπόθεση στο παρόν: *si pervenit – nemo est* (Οριστ. Ενεστώτα)

Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν: *si pervenit – nemo fuit* (Οριστ. Παρακειμένου)

Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον: *si perveniet – nemo erit* (Ορ. Μέλλοντα)

Μη πραγματικό στο παρόν: *si perveniret – nemo esset* (Υποτ. Παρατατικού)

Μη πραγματικό στο παρελθόν: *si pervenisset – nemo fuisset* (Υποτ. Υπερσυντελικού)

Υπόθεση δυνατή ή πιθανή: *si perveniat – nemo sit*

Κείμενο 43

Ergo ego nisi reperissem, Roma non oppugnaretur (αν λοιπόν εγώ δεν είχα γεννήσει, η Ρώμη δε θα βρισκόταν πολιορκημένη)

Υπόθεση: nisi reperissem (Υποτ. Υπερσυντελικού)

Απόδοση: non oppugnaretur (Υποτ. Παρατατικού)

Ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 2^ο είδος: Υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα (ή το απραγματοποίητο), με την υπόθεση να αναφέρεται στο παρελθόν και την απόδοση στο παρόν.

Μετατροπή του Υποθετικού Λόγου στα άλλα είδη:

Ανοικτή υπόθεση στο παρόν: nisi pario – non oppugnatur (Ορ. Ενεστώτα)

Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν: nisi reperi – non oppugnata est (Υποτ. Παρακ.)

Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον: nisi pariam – non oppugnabitur (Ορ. Μέλλοντα)

Μη πραγματικό στο παρόν: nisi parerem – non oppugnaretur (Υποτ. Παρατατ.)

Μη πραγματικό στο παρελθόν: nisi reperissem – non oppugnata esset (Υποτ. Υπερσυντελικού)

Υπόθεση πιθανή ή δυνατή: nisi pariam – non oppugnetur (Υποτ. Ενεστώτα)

nisi filium haberem, libera in libera patria mortua essem (αν δεν είχα γιο, θα πέθαινα ελεύθερη σε ελεύθερη πατρίδα)

Υπόθεση: nisi haberem (Υποτακτική Παρατατικού)

Απόδοση: essem (Υποτακτική Παρατατικού)

Ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 2^ο είδος: Υπόθεση αντίθετη προς την πραγματικότητα στο παρόν.

Μετατροπή του Υποθετικού Λόγου στα άλλα είδη:

Ανοικτή υπόθεση στο παρόν: nisi habeo – sum (Ορ. Ενεστώτα)

Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν: nisi habui – fui (Ορ. Παρακειμένου)

Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον: nisi habebo – ero (Ορ. Μέλλοντα)

Μη πραγματικό στο παρελθόν: nisi habuissem – fuisset (Υποτ. Υπερσυντελικού)

Υπόθεση πιθανή ή δυνατή: nisi habeam – sim (Υποτ. Ενεστώτα)

si pergis, aut immatura mors aut longa servitus manet (αν συνεχίσεις, τους περιμένει ή πρόωρος θάνατος ή μακρόχρονη δουλεία)

Υπόθεση: si pergis (Ορ. Ενεστώτα)

Απόδοση: manet (Ορ. Ενεστώτα)

Ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 1^ο είδος: Ανοικτή υπόθεση στο παρόν

Μετατροπή του Υποθετικού Λόγου στα άλλα είδη:

Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν: si perrexisti – mansit (Ορ. Παρακειμένου)

Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον: si perges – manebit (Ορ. Μέλλοντα)

Μη πραγματικό στο παρόν: si pergeres – maneret (Υποτ. Παρατατικού)

Μη πραγματικό στο παρελθόν: si perrexisses – mansisset (Υποτ. Υπερσυντελικού)

Υπόθεση πιθανή ή δυνατή: si pergas – maneat (Υποτ. Ενεστώτα)

Κείμενο 44

Quodsi forte, ut fit plerumque, ceciderunt, tum intellegitur (αν όμως τύχει, όπως συμβαίνει συχνά, να πέσουν απ' την εξουσία, τότε γίνεται αντιληπτό)

Υπόθεση: quodsi ceciderunt (Ορ. Παρακειμένου)

Απόδοση: tum intellegitur (Ορ. Ενεστώτα)

Ο υποθετικός λόγος δηλώνει το 1^ο είδος: Ανοικτή υπόθεση, με την υπόθεση να αναφέρεται στο παρελθόν και την απόδοση στο παρόν. Η υπόθεση, επομένως, δηλώνει κάτι το προτερόχρονο σε σχέση με την απόδοση.

Μετατροπή του Υποθετικού Λόγου στα άλλα είδη:

Ανοικτή υπόθεση στο παρόν: quodsi cadunt – intellegitur (Ορ. Ενεστώτα)

Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν: quodsi ceciderunt – intellectum est (Ορ. Παρακ.)

Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον: quodsi cadent – intellegetur (Ορ. Μέλλοντα)

Μη πραγματικό στο παρόν: quodsi caderent – intellegeretur (Υποτ. Παρατατικού)

Μη πραγματικό στο παρελθόν: quodsi cecidissent – intellectum esset (Υποτ. Υπερ.)

Υπόθεση πιθανή ή δυνατή: quodsi cadant – intellegatur (Υποτ. Ενεστώτα)

Κείμενο 45

Curat et providet ne, intercepta epistula, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. (φροντίζει και προνοεί να μη μαθευτούν τα σχέδιά μας από τους εχθρούς, αν η επιστολή πέσει στα χέρια τους)
Με την αφαιρετική απόλυτη υποθετική μετοχή, έχουμε λανθάνοντα υποθετικό λόγο, ο οποίος μπορεί να αναλυθεί σε δευτερεύουσα υποθετική πρόταση, δίνοντάς μας έναν εξαρτημένο υποθετικό λόγο, με εξάρτηση από τα ρήματα curat et providet.

Υπόθεση: si intercepta sit (Υποτακτική Παρακειμένου)

Απόδοση: ne cognoscantur (Βουλευτική πρόταση, με Υποτ. Ενεστώτα)

Σε ευθύ λόγο ο υποθετικός λόγος θα είχε την εξής μορφή:

Υπόθεση: si intercepta erit (Ορ. Συντ. Μέλλοντα)

Απόδοση: ne cognoscantur (Υποτ. Ενεστώτα. Αποτρεπτική Υποτακτική)

Έτσι, ο υποθετικός λόγος θα εκφράζει το 1^ο είδος: Ανοικτή Υπόθεση στο μέλλον

Σημείωση: Κατά τη μετατροπή από τον πλάγιο λόγο η Υποτακτική Παρακειμένου, μας δίνει Οριστική Συντελεσμένου Μέλλοντα, ενώ η Βουλευτική πρόταση τρέπεται σε κύρια επιθυμίας που εκφέρεται με Προστακτική ή Υποτακτική.

Legatum monet ut, si adire non possit, epistulam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat

(συμβουλεύει τον αποσταλμένο, αν δεν μπορέσει να πλησιάσει, να δέσει το γράμμα στον μάντα του ακοντίου και να το ρίξει μέσα στο στρατόπεδο)
Στην περίοδο αυτή έχουμε εξαρτημένο σύνθετο υποθετικό λόγο (με δύο αποδόσεις), με εξάρτηση από το ρήμα της κύριας πρότασης monet

Υπόθεση: si non possit (Υποτ. Ενεστώτα)

Απόδοση: ut adliget et abiciat (Δύο βουλευτικές προτάσεις με Υποτ. Ενεστώτα)

Στον ευθύ λόγο ο υποθετικός λόγος θα είχε την εξής μορφή:

Υπόθεση: **sin non poteris** (Ορ. Μέλλοντα)

Απόδοση: **adliga et abice** (Προστακτικές Ενεστώτα, που αποτελούν μελλοντικές εκφράσεις)

Έτσι, ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 1^ο είδος: Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον

Σημείωση: Κατά τη μετατροπή από τον πλάγιο λόγο η Υποτακτική Ενεστώτα, μας δίνει Οριστική Μέλλοντα, ενώ οι Βουλευτικές προτάσεις τρέπονται σε κύριες προτάσεις επιθυμίας που εκφέρονται με Προστακτική ή Υποτακτική.

Κείμενο 48

Si quid durius ei videbatur, quod imperandum militibus esset, **a cerva sese monitum esse praedicabat** (αν του φαινόταν κάπως σκληρό κάτι που έπρεπε να διατάξει τους στρατιώτες, διακήρυξε ότι είχε καθοδηγηθεί από το ελάφι)

Υπόθεση: **si videbatur** (Οριστ. Παρατατικού)

Απόδοση: **praedicabat** (Οριστ. Παρατατικού)

Ο υποθετικός λόγος εκφράζει το 1^ο είδος: Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν.

Μετατροπή του Υποθετικού Λόγου στα άλλα είδη:

Ανοικτή υπόθεση στο παρόν: **si videtur – praedicat** (Ορ. Ενεστώτα)

Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον: **si videbitur – praedicabit** (Ορ. Μέλλοντα)

Μη πραγματικό στο παρόν: **si videretur – praedicaret** (Υποτ. Παρατατικού)

Μη πραγματικό στο παρελθόν: **si visum esset – praedicavisset** (Υποτ. Υπερσυντ.)

Υπόθεση πιθανή ή δυνατή: **si videatur – praedicet** (Υποτ. Ενεστώτα)

Κείμενο 49

experiri enim volui, quam aequo animo me ferro essem interemptura, si tibi consilium non ex sententia cessisset (θέλησα

δηλαδή να δοκιμάσω με πόση αταραξία θα σκοτωνόμουν με σιδερένιο εργαλείο, αν το σχέδιό σου δεν είχε αίσια έκβαση)

Στην περίοδο αυτή έχουμε έναν εξαρτημένο υποθετικό λόγο, με εξάρτηση από την κύρια πρόταση **volui experiri**.

Υπόθεση: **si cessisset** (Υποτ. Υπερσυντελικού)

Απόδοση: **quam interemptura essem** (Πλάγια ερώτηση, με Υποτ. Παρατατικού της ενεργητικής περιφραστικής συζυγίας)

Στον ευθύ λόγο, ο υποθετικός λόγος θα είχε την εξής μορφή:

Υπόθεση: **si cesserit** (Ορ. Συντ. Μέλλοντα)

Απόδοση: *quam interimam* (Ευθεία ερώτηση, με Οριστ. Μέλλοντα)

Έτσι, ο υποθετικός λόγος θα εκφράζει το 1^ο είδος: Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον.

Σημείωση: Κατά τη μετατροπή σε ευθύ λόγο, η Υποτακτική Υπερσυντελικού μας δίνει Οριστική Συντελεσμένου Μέλλοντα, ενώ η Υποτακτική Παρατατικού, μας δίνει Οριστική Μέλλοντα. Επίσης, οι Πλάγιες Ερωτηματικές Προτάσεις, τρέπονται σε Ευθείες Ερωτήσεις.

Μετατροπή του Υποθετικού Λόγου στα άλλα είδη:

Ανοικτή υπόθεση στο παρόν: *si cedit – interimio* (Ορ. Ενεστώτα)

Ανοικτή υπόθεση στο παρελθόν: *si cessit – interemi* (Ορ. Παρακειμένου)

Ανοικτή υπόθεση στο μέλλον: *si cedit – interimam* (Ορ. Μέλλοντα)

Μη πραγματικό στο παρόν: *si cederet – interimerem* (Υποτ. Παρατατικού)

Μη πραγματικό στο παρελθόν: *si cessisset – interemissem* (Υποτ. Υπερσυντελικού)

Υπόθεση πιθανή ή δυνατή: *si cedat – interimam* (Υποτ. Ενεστώτα)